

Zpětná vazba a reflexe

Školní didaktika



Zpětná vazba: Definice

- Informace upozorňující na to, zda chování nějakého systému je, či není na žádoucí cestě (Reitmayerová & Broumová, 2007).
- Nástroj, díky němuž jedinec dostává informaci od druhých o tom, jak na ně působí jeho chování (Kratochvíl, 2005).

Zpětná vazba: Jo-Hariho okénka

	Znamé sobě samému (já o sobě vím)	Neznamé sobě samému (já o sobě nevím)
Znamé druhým lidem (druzí o mně vědí)	Veřejná zóna	Slepá zóna
Neznamé druhým lidem (druzí o mně nevědí)	Soukromá zóna	Neznámá zóna

Zpětná vazba: Fáze

Fáze popisná = schopnost všimnout si situace a popsat ji

Fáze reflektivní, hodnotící - schopnost přisoudit situaci význam

- pouze fakta (hodnocení vytvoří příjemce = emocionálně bezpečnější varianta)
- i hodnocení (přirozená součást komunikace = pomáhá snáze se orientovat v situaci)

Fáze návrhová = schopnost navrhnout alternativní řešení situace

Zpětná vazba: Model SCARF (D. Rock)

Model SCARF pro snazší orientaci v sociálních potřebách, odměnách a hrozbách.

- **Status:** jaká je naše pozice ve skupině?
= Negativní zpětná vazba obdržaná před lidmi je nepříjemná.
- **Jistota:** co se děje, co se bude dít?
= Mluvit s lidmi o tom, co, proč a jakým způsobem se děje.
- **Autonomie:** máme možnost volby, kontroly?
= Neříkat lidem, co mají dělat, ale jaký má být výsledek.
- **Vztahovost:** je ten druhý přítel či nepřítel?
= Uvědomit si, kdo poskytuje zpětnou vazbu.
- **Férovost:** máme všichni rovné podmínky?
= Uvědomit si různé úhly pohledu a rozmanité podmínky.

Zpětná vazba: Pravidla podávání ZV I.

Diskrétnost: nekritizovat před „nastoupeným mužstvem“

Otázky místo obviňování: nejdříve zjistit pohled hodnocené osoby

Otevřené formulace: vyhýbat se používání absolutních formulací (určitě, vždy, stále...), místo toho využívat otevřené formulace v podobě „já výroků“ (domnívám se, myslím si...)

Vynechat „ale“: když za informaci zařadíte slovo „ale“, ztrácí všechno, co jste předtím řekli, svoji váhu

Zpětná vazba: Pravidla podávání ZV II.

Konkrétní a věcné formulace: jednoznačně definovat problém (třikrát jste přišel pozdě). Vyhneme se tím vzájemnému nepochopení se, různému kličkování a úhybným manévřům.

Kritika chování, nikoliv osoby: pojmenovávat a hodnotit chování a jeho důsledky, nikoli člověka jako takového

Společné nalezení řešení: dávat si pozor na nadřazenou, vševědoucí pozici a soustavné napomínání příjemce

Zpětná vazba: Ukázka I.

UZBoo2 (supl)

Pouze se vyjádřím k jedné hodině, kterou v naší skupině paní magistra suplovala. Když porovnáám výuku s dr. Brücknerovou, hodina s Mgr. Čejkovou pro mě byla nepříjemná a mnoho jsem si z ní neodnesla. Neměla jsem k tomu v hodině zvláštní důvod, ale necítila jsem se dobře a přístup paní magistry mi přišel velmi chladný. Nerada bych ovšem vyváděla subjektivní závěry z jedné konkrétní lekce. Na základě této zkušenosti bych si ovšem seminární skupinu s Mgr. Čejkovou ne zvolila.

Zpětná vazba: Ukázka II.

DPS002

Vyučující je naprosto úžasná. Učí pro život, ne pro test a ve výuce používá zajímavé formy. I ve velkých počtech studentů zvládá udržet si jejich pozornost a všímá si, kdy jim pozornost naopak klesá a podle toho výuku modifikuje - př. změni taktiku, styl výuky, tón hlasu, aktivitu, atd. Kéž by takovýchto vyučujících bylo víc.

Zpětná vazba: Ukázka III.

Pedagogika na Wikipedii byl nejoblíbenějším předmětem v tomto semestru. Zjistila jsem, že to, že nám na střední škole vtloukali do hlavy, že Wiki je nedostatečně odborná k tomu, abychom ji používali jako zdroj informací, dávno není pravda. Sami jsme si zkusili napsat heslo, což mi přineslo nové obzory v psaní encyklopedickým jazykem a „stručně a jasně“. Díky tomuto předmětu a Ince jsem zjistila, že i na univerzitě se mohu cítit jako rovnocenný účastník výuky, mohu cítit podporu za jakékoliv situace a nemusím se bát požádat o radu, když nevím, jak dál pokračovat. Inka je obrovským vzorem a člověkem, u kterého jsem cítila, že jsem vítána kdykoliv a bude mi nápomocná s čímkoliv si nebudu vědět rady. Moc děkuji! Jsem za tuto velkou zkušenost vděčná.

Zpětná vazba: Úkol I.

1. podívejte se na video z výuky matematiky:
<https://www.youtube.com/watch?v=rVBAevKO7ys>
2. sami se zamyslete nad tím, jak byste tomuto učiteli mohli podat **správnou** zpětnou vazbu a formulujte ji
3. proberte svůj návrh se sousedem a popřípadě upravte svou formulaci
4. sdílejte vaše návrhy se všemi (na vyzvání)

Zpětná vazba: Úkol II.

Příběh Bětky a Žofky:

Je úterý ráno, za chvíli začíná první vyučovací hodina a učitelka Žofie jde na hospitaci do výuky své kolegyně a kamarádky Bětky. Bětka Žofii o hospitaci sama požádala, protože chce vědět, co Žofie řekne na novou výukovou aktivitu, kterou Bětka vytvořila a rozhodla se ji zařadit do výuky českého jazyka a literatury ve čtvrté třídě. Odpoledne se Bětka a Žofie sešly u kávy a hovořily o Bětčině výuce. Bětce se zdálo, že se Žofii její nová metoda výuky líbí, v pátek se však Bětka od jedné kolegyně dozvěděla, že ta její nová aktivita nestojí za nic.

Otázky k textu:

Co se asi mohlo stát?

Jak by se v této chvíli měla Bětka zachovat?

Reflexe: Definice

- Ohlédnutí se nazpět a vytvoření smyslu/významu práce, učení se z toho, a použití tohoto učení k ovlivnění další akce (Ghaye et al., 1996).
- Mentální proces spočívající ve snaze strukturovat nebo restrukturovat určité zkušenosti, problém nebo stávající znalosti či vhledy (Korthagen, 2011).
- Východiskem reflexe je návrat k situaci spojený s vědomým vybavováním a zvýznamňováním určitých úseků zkušenosti. Nástrojem reflexe je dialog, buď vnitřní (řeč pro sebe), nebo vnější (Slavík, 1997).

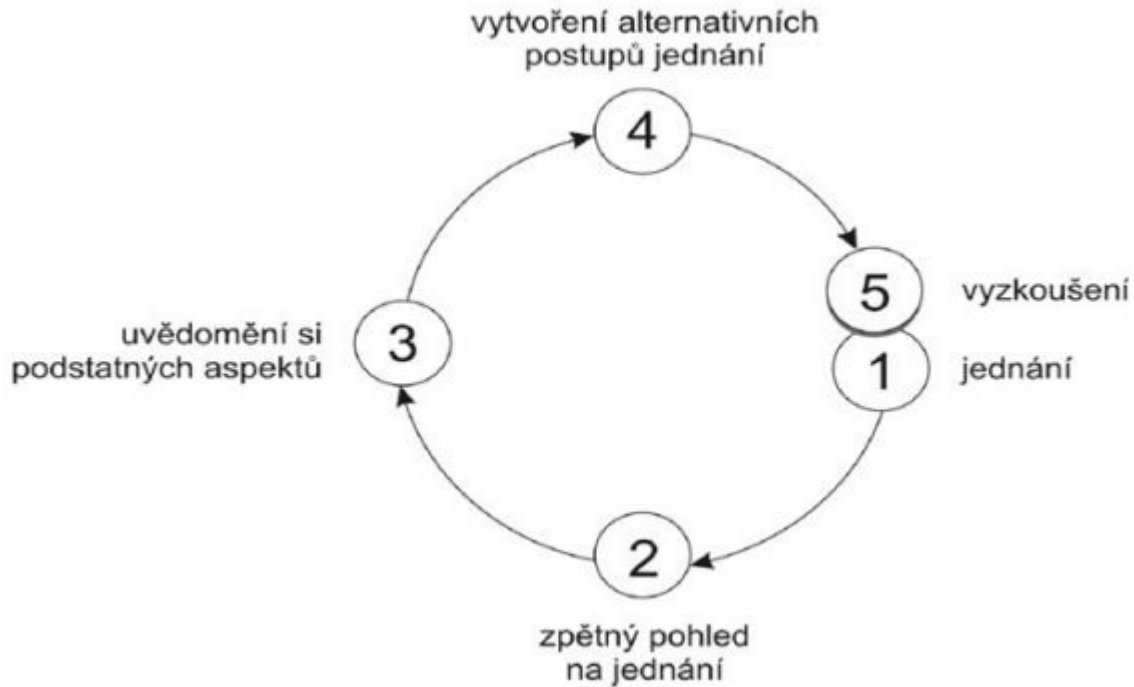
Reflexe: Kolbův cyklus učení



Reflexe: Kolbův cyklus učení

- **Ohlédnutí:** cílem je “rekonstruovat”, co se dělo. Popsat, čeho jsme si všimli, co nám přišlo důležité, kde byly klíčové momenty, přijít na to, co nám mohlo uniknout. Je důležité nehodnotit, pouze popisovat; je možno využít popisný (objektivní) jazyk.
- **Zhodnocení a analýza:** cílem je vyhodnotit, co se dařilo/nedařilo a pokusit se najít příčiny (a to i u toho, co se podařilo, je užitečné vědět, díky čemu se něco podařilo, je pak pravděpodobnější, že se to povede i příště).
- **Plán do příště:** cílem je říci si, co zachovat/změnit a jakým způsobem. Pokud je plánovaná změna dlouhodobá, komplexní či náročná, měl by i plán být obsáhlejší a obsahovat postupné kroky, kterými bude dosažena.

Reflexe: Kóthagenův ALACT model



Reflexe: Úkol I.

Se sousedem ke každé fázi Kolbova cyklu
(ohlédnutí, zhodnocení, plán)
vytvořte alespoň pět otázek, které byste
(si) mohli položit při reflexi.

Reflexe: Úkol II.

Zamyslete se, jakou chcete být učitelkou /
jakým chcete být učitelem,
a vyjádřete to jedním slovem.

Toto slovo si zapište a pak promyslete, jak toho
dosáhnete a jak poznáte, že jste toho dosáhli.

Návrh otázek k reflexi

Jak poznáte, že se vám hodina povedla?

Jak poznáte, že hodina žáky baví?

Jak poznáte, že žáci v hodině dávají pozor?

Jak asi vypadá vaše hodina z pohledu žáků?

Co nejvíce motivuje žáky, aby ve vaší hodině pracovali?

Jak poznáte, že se žáci v hodině něco učí?

Která metoda výuky přináší vašim žákům nejlepší výsledky?

Která metoda výuky na vaše žáky vůbec nezabírá?

Čím si myslíte, že jsou způsobeny dobré/špatné studijní výsledky žáků?